

Zaak C-723/20

Samenvatting van het verzoek om een prejudiciële beslissing overeenkomstig artikel 98, lid 1, van het Reglement voor de procesvoering van het Hof van Justitie

Datum van indiening:

29 december 2020

Verwijzende rechter:

Bundesgerichtshof (Duitsland)

Datum van de verwijzingsbeslissing:

17 december 2020

Verzoekster tot cassatie:

Galapagos BidCo. S.a.r.l.

Verweerder en verweerster in cassatie:

DE als curator van Galapagos S. A.

Hauck Aufhäuser Fund Services S. A.

Prime Capital S. A.

Voorwerp van de procedure in het hoofdgeding

Uitlegging van verordening (EU) 2015/848 wat betreft de bevoegdheid tot opening van de hoofdinsolventieprocedure en het centrum van de voornaamste belangen in geval van overbrenging van de plaats van het hoofdkantoor binnen de Europese Unie

Voorwerp en rechtsgrondslag van de prejudiciële verwijzing

Uitlegging van het Unierecht, artikel 267 VWEU, met name

Verordening (EU) 2015/848 van het Europees Parlement en de Raad van 20 mei 2015 betreffende insolventieprocedures (PB 2015, L 141, blz. 19, met rectificatie

in PB 2016, L 349, blz. 9, en PB 2020, L 303, blz. 24) (hierna: „insolventieverordening”)

Verordening (EG) nr. 1346/2000 van de Raad van 29 mei 2000 betreffende insolventieprocedures [PB 2000, L 160, blz. 1, op 25 juni 2017 ingetrokken bij verordening (EU) 2015/848) (hierna: „insolventieverordening 2000”)]

Prejudiciële vragen

1. Moet artikel 3, lid 1, van verordening (EU) 2015/848 aldus worden uitgelegd dat het centrum van de voornaamste belangen van een schuldplichtige vennootschap waarvan de statutaire zetel zich in een lidstaat bevindt, niet gelegen is in een tweede lidstaat waar zich de plaats van haar hoofdkantoor bevindt, zoals die plaats kan worden bepaald aan de hand van objectieve en door derden vaststelbare factoren, wanneer de schuldplichtige vennootschap in omstandigheden als die van het hoofdgeding de plaats van haar hoofdkantoor heeft overgebracht van een derde lidstaat naar de tweede lidstaat, terwijl in de derde lidstaat nog moet worden beslist op een verzoek tot opening van de hoofdinsolventieprocedure ten aanzien van die onderneming?
2. Indien de eerste vraag ontkennend wordt beantwoord, moet artikel 3, lid 1, van verordening (EU) 2015/848 dan aldus worden uitgelegd
 - a) dat de rechterlijke instanties van de lidstaat op het grondgebied waarvan zich ten tijde van de indiening van een verzoek tot opening van een insolventieprocedure het centrum van de voornaamste belangen van de schuldenaar bevindt, internationaal bevoegd blijven totdat die procedure wordt geopend, wanneer de schuldenaar het centrum van zijn voornaamste belangen naar het grondgebied van een andere lidstaat overbrengt nadat het verzoek tot opening van een insolventieprocedure is ingediend, maar voordat op dit verzoek is beslist, en
 - b) dat deze voortdurende internationale bevoegdheid van de rechterlijke instanties van een lidstaat uitsluit dat de rechterlijke instanties van een andere lidstaat bevoegd zijn om kennis te nemen van latere verzoeken tot opening van de hoofdinsolventieprocedure die bij een rechterlijke instantie van een andere lidstaat worden ingediend nadat het centrum van de voornaamste belangen van de schuldenaar is overgebracht naar die andere lidstaat?

Aangevoerde bepalingen van Unierecht

Artikel 126 van het akkoord inzake de terugtrekking van het Verenigd Koninkrijk van Groot-Brittannië en Noord-Ierland uit de Europese Unie en de Europese

Gemeenschap voor Atoomenergie (PB 2020, L 29, blz. 7) (hierna: „terugtrekkingsakkoord”).

Artikel 3, lid 1, van verordening (EU) 2015/848

Aangevoerde bepalingen van nationaal recht

Insolvenzordnung (faillissementswet; hierna: „InsO”)

Zivilprozessordnung (wetboek burgerlijke rechtsvordering; hierna: „ZPO”)

Korte uiteenzetting van de feiten en de procedure in het hoofdgeding

- 1 De onderhavige zaak betreft een insolventieprocedure ten aanzien van Galapagos S.A. (hierna: „schuldenaar”), een in april 2014 opgerichte holding die in het Luxemburgse handelsregister is ingeschreven en waarvan de statutaire zetel zich in Luxemburg (Groothertogdom Luxemburg) bevindt. De schuldenaar heeft geen werknemers in dienst.
- 2 In juni 2019 heeft de schuldenaar het voornemen opgevat om zijn feitelijke bestuurszetel over te brengen naar Engeland. Op 22 augustus 2019 hebben haar bestuursleden bij een rechter van het Verenigd Koninkrijk (hierna: „High Court”) een verzoek ingediend tot opening van een insolventieprocedure ten aanzien van de schuldenaar.
- 3 De bestuursleden zijn de volgende dag vervangen door een nieuw bestuurslid, dat voor de schuldenaar een kantoor te Düsseldorf heeft opgericht en aldaar activiteiten is beginnen uitoefenen. Het bij de High Court ingediende verzoek tot opening van een insolventieprocedure is niet ingetrokken, maar de procedure is aldaar voortgezet als schuldeisersprocedure. In deze procedure is tot op heden nog geen beslissing genomen tot opening van een insolventieprocedure. Het bij de High Court ingediende verzoek is nog niet definitief afgedaan.
- 4 Nadat de schuldenaar op 23 augustus 2019 een verzoek tot opening van een insolventieprocedure had ingediend bij het Amtsgericht Düsseldorf (rechter in eerste aanleg Düsseldorf, Duitsland) als insolventierechter (hierna: „insolventierechter”), heeft deze rechter bij beslissing van diezelfde dag conservatoire maatregelen bevolen en verweerder in cassatie DE aangesteld als voorlopige curator. Vanaf 25 augustus 2019 is de overbrenging van de bestuurszetel naar Düsseldorf ter kennis gebracht van de kapitaalmarkt en van de obligatiehouders. Naar aanleiding van een door schuldeisers ingesteld rechtsmiddel heeft de insolventierechter op 6 september 2019 besloten om zijn [eerdere] beslissing wegens internationale onbevoegdheid in te trekken en het verzoek van de schuldenaar niet-ontvankelijk te verklaren.

- 5 Op 6 september 2019 hebben de overige verweersters in cassatie, Hauck Aufhäuser Fund Services S. A. en Prime Capital S. A., bij de insolventierechter in hun hoedanigheid van schuldeisers een verzoek tot opening van een insolventieprocedure ten aanzien van de schuldenaar ingediend. Naar aanleiding van dat verzoek heeft de insolventierechter bij beslissing van 9 september 2019 conservatoire maatregelen bevolen en DE aangesteld als voorlopige curator. De rechter heeft zich internationaal bevoegd verklaard op grond dat het centrum van de voornaamste belangen van de schuldenaar zich te Düsseldorf bevond toen het verzoek werd ingediend.
- 6 Verzoekster tot cassatie, een dochteronderneming van de schuldenaar, heeft bij het bevoegde Landgericht (rechter in tweede aanleg; hierna: „Landgericht”) in haar hoedanigheid van schuldeiser hoger beroep ingesteld tegen die beslissing van de insolventierechter. Zij heeft diens internationale bevoegdheid betwist en aangevoerd dat de bestuurszetel van de schuldenaar in juni 2019 naar Engeland is overgebracht. Bij beslissing van 30 oktober 2019 heeft het Landgericht dat hoger beroep verworpen.
- 7 Met het onderhavige beroep in cassatie wenst verzoekster tot cassatie te verkrijgen dat de beslissing van de insolventierechter wordt vernietigd en dat het verzoek tot opening van de insolventieprocedure wordt afgewezen.

Motivering van de prejudiciële verwijzing

- 8 Het welslagen van het beroep in cassatie hangt af van een beslissing van het Hof van Justitie van de Europese Unie (hierna: „Hof”) over de uitlegging van de Verdragen.

Eerste prejudiciële vraag

- 9 De uitlegging van artikel 3, lid 1, van de insolventieverordening is doorslaggevend voor het welslagen van het beroep in cassatie.
- 10 Het beroep in cassatie is ontvankelijk.
- 11 De insolventierechter heeft uiteengezet dat hij bevoegdheid kan ontleen aan het feit dat het centrum van de voornaamste belangen („centre of main interests” of kortweg „COMI”) van de schuldenaar in Duitsland was gelegen. Krachtens artikel 3, lid 1, eerste alinea, eerste volzin, van de insolventieverordening zijn de rechters van de lidstaat op het grondgebied waarvan het centrum van de voornaamste belangen van de schuldenaar is gelegen, bevoegd om een insolventieprocedure te openen. Zoals het Landgericht heeft bevestigd, was dit centrum op 9 september 2019 gelegen in Duitsland.
- 12 Mocht een van de prejudiciële vragen bevestigend worden beantwoord, dan zou het beroep in cassatie moeten worden toegewezen. Voor de beantwoording van de eerste prejudiciële vraag is beslissend of de vastgestelde feiten de gevolgtrekking

wettigen dat het centrum van de voornaamste belangen van de schuldenaar in Duitsland is gelegen.

- 13 Volgens artikel 3, lid 1, eerste alinea, tweede volzin, van de insolventieverordening is het centrum van de voornaamste belangen de plaats waar de schuldenaar gewoonlijk het beheer over zijn belangen voert en die als zodanig voor derden herkenbaar is. Op grond van dit criterium was het centrum van de voornaamste belangen van de schuldenaar begin september 2019 in Duitsland gelegen.
- 14 De vraag rijst of aan de vaststelling van het centrum van de voornaamste belangen van een schuldenaar bijzondere eisen moeten worden gesteld teneinde frauduleuze praktijken in omstandigheden als die van het hoofdgeding te voorkomen.
- 15 In de overwegingen 4, 5, 29 en 30 van de thans geldende insolventieverordening worden opmerkingen gemaakt over het voorkomen van op oneigenlijke gronden gebaseerde „forumshopping”. Artikel 3, lid 1, van de insolventieverordening bevat een expliciete definitie van het centrum van de voornaamste belangen en presumptieregels ter zake.
- 16 Volgens de rechtspraak van het Hof zou een overdracht van de bevoegdheid van de als eerste aangezochte rechter aan een rechter van een andere lidstaat in strijd zijn met de doelstellingen van de insolventieverordening wanneer de schuldenaar het centrum van zijn voornaamste belangen verplaatst na de indiening van het verzoek om opening van de procedure, maar vóór de beslissing tot opening [zie arrest van 17 januari 2006, Staubitz-Schreiber (C-1/04, EU:C:2006:39, punten 22 e.v.)].
- 17 Uit de rechtspraak van het Hof kan niet worden opgemaakt of uit artikel 3, lid 1, van de insolventieverordening nog andere bijzondere voorwaarden ter voorkoming van op oneigenlijke gronden gebaseerde forumshopping kunnen worden afgeleid die moeten zijn vervuld opdat de overbrenging van het hoofdkantoor naar een andere plaats kan worden aangemerkt als verplaatsing van het centrum van de voornaamste belangen.
- 18 Verzoekster tot cassatie is van mening dat het begrip „gewoonlijk” in artikel 3, lid 1, eerste alinea, tweede volzin, van de insolventieverordening met zich meebrengt dat alleen een plaats waar de schuldplichtige vennootschap gedurende een periode van langer dan drie maanden vóór de indiening van het verzoek tot opening van een insolventieprocedure haar statutaire zetel heeft gehad of het beheer over haar belangen heeft gevoerd, kan worden aangemerkt als het centrum van haar voornaamste belangen. Het criterium van het gewoonlijke beheer impliceert een voldoende bestendigheid. Aan dat criterium is niet voldaan wanneer een bestuurszetel wordt opgericht op hetzelfde tijdstip als dat waarop een verzoek tot opening van een insolventieprocedure wordt ingediend. Verweerder en verweersters tot cassatie voeren daartegen aan dat aan het vereiste van gewoonlijk beheer is voldaan indien het beheer op de lange termijn is gericht.

- 19 Mocht het Hof de eerste prejudiciële vraag bevestigend beantwoorden, dan zou in de onderhavige zaak ervan moeten worden uitgegaan dat de schuldenaar het centrum van zijn voornaamste belangen na 22 augustus 2019 niet naar Duitsland kon overbrengen.
- 20 Ten behoeve van de onderhavige procedure moet worden aangenomen dat het centrum van de voornaamste belangen van de schuldenaar op 22 augustus 2019 in Engeland was gelegen. Volgens de rechtspraak van het Hof zou dit betekenen dat het centrum van de voornaamste belangen van de schuldenaar in Engeland was gelegen toen hij bij de Engelse High Court een verzoek tot opening van een insolventieprocedure te zijnen aanzien indiende, waaruit volgt dat de High Court krachtens artikel 3, lid 1, eerste alinea, eerste volzin, van de insolventieverordening internationaal bevoegd was om de hoofdinsolventieprocedure te openen.

– *Tweede prejudiciële vraag*

- 21 Of het feit dat het centrum van de voornaamste belangen van de schuldenaar begin september 2019 in Duitsland was gelegen, op grond van artikel 3, lid 1, eerste alinea, eerste volzin, van de insolventieverordening met zich meebrengt dat de Duitse rechterlijke instanties internationaal bevoegd zijn om de hoofdinsolventieprocedure te openen, hangt af van de beantwoording van de tweede prejudiciële vraag.
- 22 De internationale bevoegdheid van de rechterlijke instanties van een lidstaat om over de opening van de hoofdinsolventieprocedure te beslissen, zou kunnen voortbestaan („perpetuatio fori”) wanneer de schuldenaar het centrum van zijn voornaamste belangen naar het grondgebied van een andere lidstaat overbrengt na de indiening van het verzoek, maar vóór de beslissing tot opening van een insolventieprocedure. Op deze zienswijze heeft de tweede prejudiciële vraag, onder a), betrekking.
- 23 Wat artikel 3, lid 1, van de insolventieverordening 2000 betreft, heeft het Hof dat onderdeel van de tweede prejudiciële vraag reeds beantwoord en geoordeeld dat de bepaling aldus moet worden uitgelegd dat er sprake is van een voortdurende bevoegdheid, wat onder meer op oneigenlijke gronden gebaseerde forumshopping moet voorkomen (zie arrest van 17 januari 2006, Staubitz-Schreiber, C-1/04, EU:C:2006:39, punt 25). In het licht van de herschikking van de insolventieverordening rijst de vraag of het Hof zijn huidige rechtspraak ook handhaaft ten aanzien van artikel 3, lid 1, van de insolventieverordening.
- 24 De voortdurende internationale bevoegdheid van de rechterlijke instanties van een lidstaat om een beslissing te nemen over de opening van de hoofdinsolventieprocedure zou de bevoegdheid van de rechterlijke instanties van een andere lidstaat kunnen uitsluiten. Daarop heeft de tweede prejudiciële vraag, onder b), betrekking.

- 25 De insolventieverordening gaat er blijkens artikel 3, leden 3 en 4, van uit dat er slechts één hoofdinsolventieprocedure is. Op grond van artikel 19 van de insolventieverordening zijn beslissingen over de opening van de hoofdinsolventieprocedure bindend voor alle overige lidstaten. Hieruit volgt dat de in artikel 3, lid 1, van de insolventieverordening neergelegde internationale bevoegdheid tot opening van de hoofdinsolventieprocedure dient te worden aangemerkt als een exclusieve bevoegdheid.
- 26 Volgens de rechtspraak van het Hof blijft de rechter van een lidstaat op het grondgebied waarvan het centrum van de voornaamste belangen van de schuldenaar gelegen is op het tijdstip waarop de schuldenaar het verzoek tot opening van de insolventieprocedure indient, krachtens artikel 3, lid 1, van de insolventieverordening 2000 bevoegd om over de opening van die procedure een beslissing te nemen wanneer de schuldenaar het centrum van zijn voornaamste belangen naar het grondgebied van een andere lidstaat overbrengt na de indiening van het verzoek, maar vóór de beslissing tot opening van een insolventieprocedure. Een overdracht van de bevoegdheid van de als eerste aangezochte rechter aan de rechter van een andere lidstaat zou in strijd zijn met de doelstellingen van de verordening (zie arrest van 17 januari 2006, Staubitz-Schreiber, C-1/04, EU:C:2006:39, punt 29).
- 27 In dit verband rijst de vraag of de voortdurende bevoegdheid van de als eerste aangezochte rechter uitsluit dat de rechterlijke instanties van een andere lidstaat bevoegd zijn om kennis te nemen van latere verzoeken tot opening van een insolventieprocedure. Zo niet, dan zou een later aangezochte rechter de hoofdinsolventieprocedure kunnen openen en zou de als eerste aangezochte rechter gebonden zijn aan die beslissing, met als gevolg dat deze laatste niet langer de hoofdinsolventieprocedure zou kunnen openen. Dientengevolge zou aan het voortbestaan van de exclusieve internationale bevoegdheid haar nuttige werking kunnen worden ontnomen.
- 28 In het onderhavige geval is bij de Engelse High Court op een eerder tijdstip dan bij het Amtsgericht Düsseldorf een verzoek tot opening van een insolventieprocedure ingediend. Aangezien het centrum van de voornaamste belangen van de schuldenaar op het tijdstip van indiening van dat verzoek in Engeland was gelegen, gaat het Bundesgerichtshof ervan uit dat de High Court krachtens artikel 3, lid 1, van de insolventieverordening internationaal bevoegd was om de hoofdinsolventieprocedure te openen.
- 29 Daaraan wordt niet afgedaan door de terugtrekking van het Verenigd Koninkrijk uit de Europese Unie. Volgens artikel 126 van het terugtrekkingsakkoord is tot en met 31 december 2020 een overgangperiode van kracht. Uit artikel 127, lid 1, eerste alinea, van het terugtrekkingsakkoord volgt dat de insolventieverordening tijdens de overgangperiode nog steeds van toepassing is op en in het Verenigd Koninkrijk.